

17.9.2024

JulkICT

Uudistetun eIDAS-asetuksen kansallisen täytäntöönpanon hankkeen ohjausryhmä, 2. kokous

Aika	keskiviikko 28.8.2024 klo 09.30–11.00	
Paikka	Microsoft Teams sekä nh Nousukausi, Mariankatu 9, 00170 Helsinki	
Osallistujat	Jarkko Levasma, pj. Katja Väänänen Timo Kievari Jukka Haapamäki Mikko Levämäki Petteri Ohvo Pekka Rehn	valtiovarainministeriö valtiovarainministeriö liikenne- ja viestintäministeriö opetus- ja kulttuuriministeriö sisäministeriö työ- ja elinkeinoministeriö Digi- ja väestötietovirasto
	Alexandra Hacklin Laura Kolinen Teemu Kääriäinen Anna-Riikka Pouttu Päivi Anttila	valtiovarainministeriö valtiovarainministeriö valtiovarainministeriö valtiovarainministeriö valtiovarainministeriö
Poissa	Aleksi Yrttisaho	sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 09:30.

2. Esityslistan sekä edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Hyväksyttiin ohjausryhmän kokouksen esityslista sekä edellisen kokouksen (4.6.2024) pöytäkirja.

3. Hankkeen tilannekatsaus

Alexandra Hacklin esitteli Uudistetun eIDAS-asetuksen kansallisen täytäntöönpanon hankkeen yleistilanteen. Lainsäädäntötyöryhmä on aloittanut vaikutusarvioinnin alustavan valmistelun, ja toiminnallinen työryhmä työstää kansallisen lompakkoekosysteemin kuvauksen ensimmäistä versiota. Syyskaudella on tarkoituksena järjestää sidosryhmille suunnattu pyöreän pöydän keskustelu sekä kaikille avoin tilannekuvatilaisuus. Komissio on perustamassa uusia eIDAS-asetukseen liittyviä toimielimiä, joihin on pyydetty nimeämään jäsenet kustakin jäsenmaasta.

Syksyn aikana keskustellaan muun muassa alaikäisten käyttäjien suhteesta lompakkoon. Keskeisimmät riskit liittyvät hankkeen rahoitukseen, mutta tällä hetkellä tilanne on vakaa. Digi- ja väestötietoviraston (DVV) osalta toteutushanke on käynnistetty onnistuneesti. DVV osallistuu syyskuussa järjestettävään standardeja koskevaan EU:n laajuiseen työpajaan, joka on keskeinen lompakkoon liittyvien vaatimusten näkökulmasta. Komissio on avannut julkisen kuulemisen osasta täytäntöönpanosäädöksiä, joihin on valmisteltu kommentit yhteistyössä ministeriön ja virastojen kanssa. Täytäntöönpanosäädösten mahdollinen myöhästyminen tulisi vaikuttamaan myös toteutushankkeen aikatauluihin.

Keskustelussa tuotiin esiin, että lompakoiden laaja käyttö todisteiden ja allekirjoitusominaisuuksien hyödyntämisen kautta ovat keskeisessä asemassa lompakon menestymisen kannalta.

Merkittiin esitys ja käyty keskustelu tiedoksi.

4. Digi- ja väestötietoviraston rooli henkilöllisyyden linkittämispalvelun tuottajana

Laura Kolinen kävi läpi esitystä koskien DVV:n roolia henkilöllisyyden linkittämispalvelun tuottajana. Käytännössä kyse on uudesta jäsenmaille tulevasta veloitteesta varmistaa, että eIDAS-asetuksen mukaisella tunnistusvälineellä tai lompakolla tunnistautuva luonnollinen henkilö voidaan yksilöidä linkittämällä hänet jo hänestä olemassa olevaan Suomen väestötietojärjestelmästä löytyvään identiteettiin. Näin ollen velvollisuus ei koske etärekisteröintiä. Linkittäminen tulee toteuttaa julkisen sektorin asiointipalveluissa, ja se koskee myös nykyisin voimassa olevan eIDAS-asetuksen mukaisia tunnistusvälineitä. DVV tarjoaisi keskitetysti henkilöllisyyden linkittämispalvelun Suomessa julkisen sektorin sähköisiin asiointipalveluihin, sillä sähköinen tunnistautuminen julkisiin sähköisiin asiointipalveluihin tapahtuu jo nyt keskitetysti Suomi.fi-tunnistuksen kautta. Lisäksi DVV ylläpitää eIDAS-asetuksen mukaista solmupistettä, mikä osaltaan tukee henkilöllisyyden linkittämispalvelun toteuttamista. DVV toimii myös luonnollisen henkilön tunnistetietojen rekisterinpitäjänä.

Keskustelussa tuotiin esiin, että eIDAS-asetus ei velvoita jäsenmaita antamaan luonnollisille henkilöille pohjoismaissa käytössä olevan henkilötunnuksen kaltaista pysyvää yksilöivää tunnistetta. Pysyvän yksilöivän tunnisteiden kaltaisen ratkaisun laajempi käyttö EU-maissa voisi tehostaa henkilöllisyyden linkittämistä. Puheenjohtaja totesi, että Suomen näkökulmasta henkilön yksilöivä pysyvä tunniste olisi tärkeä, mutta asia ei ole yksinkertainen muissa EU-maissa. Pohdittiin julkisten palveluiden määritelmää henkilöllisyyden linkittämisen yhteydessä esimerkiksi tutkijoille suunnatun tutkimusvarantopalvelun näkökulmasta. Julkisilla palveluilla tarkoitetaan tässä yhteydessä henkilölle tarjottavia rajat ylittäviä sähköisiä palveluita. Pohdittiin henkilöllisyyden linkittämiseen liittyviä teknisiä haasteita ja riskikertymää. Linkittämisen onnistumiseen on korkeat vaatimukset, ja linkitykseen tarvittavia tietoja on mahdollista täydentää kansallisilla lisämenettelyillä. Tavoitteena on rakentaa kustannustehokas ja eIDAS-asetuksen veloitteet täyttävä ratkaisu.

Hyväksyttiin Digi- ja väestötietoviraston rooli henkilöllisyyden linkittämispalvelun tuottajana.

5. Lainsäädäntötyöryhmän sekä toiminnallisen työryhmän katsaukset syksyn aikatauluihin

Laura Kolinen ja Teemu Kääriäinen kertoivat eIDAS-hankkeen lainsäädäntötyöryhmän sekä toiminnallisen työryhmän ajantasaisista tilanteista. Komissio on kesän aikana pyytänyt jäsenmaita nimeämään edustajansa niin kutsuttuun eIDAS-komiteaan, johon Suomi on nimennyt edustajat valtiovarainministeriöstä sekä Liikenne- ja viestintävirastosta (Traficom). Viidestä täytäntöönpanosäädöksestä on käynnistetty julkinen kuuleminen, ja täytäntöönpanosäädöksiä on komissiossa valmistelussa ainakin toiset viisi. On mahdollista, että täytäntöönpanosäädökset

tulevat myöhästymään alkuperäisestä aikataulustaan, mikä siirtäisi kuitenkin samalla myös lompakoiden toteuttamiselle asetettua määräaika. Hallituksen esityksen lausuntokierros olisi tarkoituksena järjestää maaliskuussa 2025, mikäli täytäntöönpanosäädökset eivät myöhästy. Työryhmän toiminnan on tarkoitus päättyä kesäkuussa 2025, ja hallituksen esitys annettaisiin eduskunnalle syksyllä 2025. Lait tulisivat voimaan vuoden 2026 alusta. Tähän mennessä työryhmä on käsitellyt alustavia luonnoksia vaikutusarvioinneista, ja seuraavaksi työstetään ensimmäisiä pykäläluonnoksia.

Toiminnallinen työryhmä valmistelee kansallisen lompakkoekosysteemin kuvausta, joka on tarkoitus lähettää lausuntokierrokselle yhdessä hallituksen esityksen kanssa. Muita keskeisiä edistettäviä kokonaisuuksia ovat muun muassa virallisiin lähteisiin liittyvä selvitystyö, eIDAS-asetuksen ja SDG OOTS-järjestelmän väliset synergiat sekä lompakon korkean varmuustason ja avainsäilön vaatimustenmukaisuuden ja turvallisuuden varmistaminen. Kansallisen arviointikriteeristön laatiminen olisi tarkoitus käynnistää EU-tasoisien standardointityöpajan pohjalta. DVV laatii selvitystä henkilöllisyyden linkittämisen toteuttamisen lähtökohdista, ja syksyn aikana järjestetään työpaja sähköisistä attribuuttitodistuksista.

Keskustelussa pohdittiin kansallisen arviointikriteeristön välttämättömyyttä ja voisiko täytäntöönpanosäädösten kriteeristöä soveltaa sellaisenaan. Kansallinen kriteeristö on kuitenkin tarpeen, sillä EU:n yhteistä kriteeristöä ei vielä ole eikä odotettavissa ole, että lompakoiden täytäntöönpanoaikana sellaista syntyisi. Puheenjohtajan mukaan keskusteluissa tulisi pitää esillä sitä, ettei kriteeristöjä olisi tarkoituksenmukaista laatia jäsenmaittain.

Merkittiin esitykset ja käyty keskustelu tiedoksi.

6. Kansallisen lompakkoekosysteemin kuvauksen ensimmäinen versio

Teemu Kääriäinen kävi läpi toiminnallisen työryhmän tuottamaa kansallisen lompakkoekosysteemin kuvauksen ensimmäistä versiota. Versio sisälsi alustavat otsikkotasot ja ensimmäinen varsinainen versio valmistuu vuoden 2025 alussa. Kuvauksen tarkoituksena on tunnistaa kansallisen lompakkoekosysteemin keskeiset roolit ja vastuutahot, ja sitä tullaan laatimaan tiiviissä yhteistyössä yksityisen sektorin toimijoiden kanssa. Ekosysteemialoitteita on olemassa myös muita, kuten Findynet Osuuskunnan lompakkoekosysteemi, ja yhteistyön tunnistaminen on tärkeää. Ekosysteemikuvaus tulee koostumaan lompakkoa, luottavia osapuolia, henkilön tunnistetietoja, sähköisiä attribuuttitodistuksia, sähköistä allekirjoittamista sekä leimaamista, virallisia lähteitä, sertifiointeja ja vaatimustenmukaisuutta, sähköistä tunnistautumista, henkilöllisyyden linkittämistä, pseudonyymitunnisteita sekä välityspalveluita käsittelevistä kokonaisuuksista. Tarkoituksena on kuvata muun muassa sitä, miten lompakkotarjoajaksi voisi ryhtyä, millä eri tavoin todisteita olisi mahdollista laskea liikkeelle sekä millaisia liiketoimintamahdollisuuksia lompakkoekosysteemi voisi mahdollistaa.

Keskustelussa pohdittiin oikeushenkilöiden lompakoiden näkökulmaa sekä sitä, miten ulkopuoliset toimijat voitaisiin kytkeä mukaan pohtimaan esimerkiksi liiketoimintamahdollisuuksia. Oikeushenkilöiden mahdollisuuksia sähköiseen asiointiin edistetään hankkeen asettamispäätökseen kirjatun tavoitteen mukaisesti, ja oikeushenkilön tunnistetietojen liikkeelle lasku on tunnistettu tärkeänä kokonaisuutena. Vuoropuhelu erityisesti Patentti- ja rekisterihallituksen kanssa on keskeisessä asemassa. Keskustelua liiketoimintamahdollisuuksista tullaan edistämään esimerkiksi pyöreän pöydän keskustelun kautta. Puheenjohtaja totesi, että yksityisellä sektorilla voisi olla mahdollisuus ratkoa oikeushenkilöiden lompakkoon liittyviä kysymyksiä, vaikka tunnistetietojen onkin tärkeää tulla viranomaisten virallisista lähteistä. Työ- ja elinkeinoministeriö sekä Yrityksen digitalous-hanke tullaan pitämään ajan tasalla oikeushenkilöihin liittyvissä kysymyksissä.

Merkittiin esitys ja käyty keskustelu tiedoksi.

7. Riskienhallinta

Teemu Kääriäinen kävi läpi eIDAS-hankkeen riskienhallintaa ja erityisesti henkilöllisyyden linkittämiseen liittyvää riskiä. Riskirekisterissä on tällä hetkellä 16 riskiä. Eniten riskejä on tunnistettu lompakkoon, hallintamalliin sekä asiointipalveluihin liittyen. Henkilöllisyyden linkittämisen toteutuksen epäselvyyttä koskeva riski on todennäköinen ja vaikutukseltaan merkittävä vaatien välittömiä toimenpiteitä. Tavoitteena on pienentää riskin suuruutta vuoden 2024 loppuun mennessä. Riskin syinä ovat muun muassa kokonaisuuden ylätasoinen käsittely EU-tasolla sekä pysyvän yksilöivän tunnisteiden puuttumisen aiheuttamat haasteet. Hankkeessa pyritään varmistamaan riittävä tietopohja asetuksen velvoitteiden täyttävän ratkaisun tuottamiselle. DVV on laatimassa selvitystä toteutuksen ja kustannusten eri tavoista. Lisäksi täytäntöpanosäädösten valmistelua seurataan ja niihin pyritään vaikuttamaan aktiivisesti komiteamenettelyn kautta. Muita hankkeen merkittävimpiä riskejä ovat muun muassa lompakon käyttökokemus sekä avaintenhallinnan sertifiointivaatimuksiin liittyvä riski, jonka merkittävyys tulee nousemaan.

Puheenjohtaja toivoi, että ohjausryhmällä olisi riskiraportoinnissa näkymä 10 keskeisimpään riskiin ja niiden tilanteeseen. Pohdittiin resurssihin liittyviä riskejä muun muassa valmistelun ja valvonnan näkökulmasta. Todettiin, että resurssiriski nostetaan hankkeen merkittävimpien riskien joukkoon. Keskusteltiin ohjausryhmän mahdollisuuksista resurssiriskin hallintaan ja rahoituksen varmistamiseen. Puheenjohtaja totesi, että hankkeen riskienhallinnassa tulisi keskittyä ensisijaisesti jatkuvaan toimintaan.

Merkittiin esitys ja käyty keskustelu tiedoksi.

8. Digi- ja väestötietoviraston rooli luonnollisen henkilön tunnistetietojen tarjoajana niin, että lähderekisterinä toimii väestötietojärjestelmä

Laura Kolinen kävi läpi esitystä koskien Digi- ja väestötietoviraston roolia luonnollisen henkilön tunnistetietojen tarjoajana niin, että lähderekisterinä toimii väestötietojärjestelmä. Lähtökohtana on, että lompakkoon on pystyttävä tarjoamaan luonnollisen henkilön tunnistamiseen tarvittavat tunnistetiedot, kuten henkilön nimi, sukunimi ja syntymäaika. Henkilön tunnistetietojen tarjoaja vie lompakkoon sen käyttäjää koskevat perustiedot sekä vastaa siitä, että henkilön ja hänen käyttämänsä lompakon välille syntyy liitos. Luonnollisen henkilön osalta DVV tarjoaisi tunnistetiedot lompakkoon, ja Suomessa olisi lähtökohtaisesti yksi luonnollisen henkilön tunnistetietojen liikkeellelaskija. Tunnistetietojen perustana käytettäisiin väestötietojärjestelmää, jota pidetään Suomessa luonnollisten henkilöiden perustietojen rekisterinä. DVV toimii myös väestötietojärjestelmän rekisterinpitäjänä, joten olisi selkeää, että se toimii myös henkilön tunnistetietojen liikkeellelaskijana. Henkilön tunnistetiedot pitäisi pystyä tarjoamaan myös yksityisten toimijoiden tarjoamiin eIDAS-asetuksen mukaisiin lompakoihin.

Hyväksyttiin Digi- ja väestötietoviraston rooli luonnollisen henkilön tunnistetietojen tarjoajana niin, että lähderekisterinä toimii väestötietojärjestelmä.

9. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tuottaminen sähköisenä attribuuttitodistuksena osaksi lompakkoa

Teemu Kääriäinen kävi läpi esitystä koskien digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tuottamista sähköisenä attribuuttitodistuksena osaksi lompakkoa. Digitaalista henkilöllisyystodistusta valmisteltiin edellisellä hallituskaudella. Valmistelun alkuperäisenä ajatuksena oli, että digitaalisen henkilöllisyystodistuksen olisi voinut laajentaa sopimaan uudistetun eIDAS-asetuksen lompakolle asettamiin vaatimuksiin. Kun sopu EU:n lompakkoa koskevasta lainsäädännöstä saatiin, arvioitiin valtiovarainministeriössä, että päällekkäisen valmistelun sijaan

painopiste siirrettäisiin uudistetun eIDAS-asetuksen mukaisen lompakon toteuttamiseen ja digitaalinen henkilöllisyystodistus pyritään toteuttamaan osaksi lompakkoa. Digitaalinen henkilöllisyystodistus olisi virallinen henkilöllisyyttä osoittava asiakirja, jota käytännössä hyödynnettäisiin ensisijaisesti käyntiasiointitilanteissa sen sisältämän kasvokuvan vuoksi. Se sisältäisi tiedot, jotka ovat johdettavissa passilla tai henkilökortilla olevista tiedoista, mutta se ei olisi matkustusasiakirja. Digitaalisen henkilöllisyystodistuksen toteutusvaihtoehdoista on käyty keskusteluja sisäministeriön ja Poliisihallituksen kanssa. Kansallisen lisätoiminnallisuuden sijaan digitaalinen henkilöllisyystodistus olisi tarkoituksenmukaisinta toteuttaa lompakkoon hyväksytyn tason sähköisenä attribuuttitodistuksena, sillä sähköiset attribuuttitodistukset tarjoavat valmiin lainsäädäntökehikon toteuttamiselle. Hyväksyttynä luottamuspalveluna se tarjoaisi myös korkeinta mahdollista varmuustasoa. Lompakon hyödynnettävyyden näkökulmasta todisteen tuottaminen lompakkoon olisi tärkeää, minkä lisäksi digitaalinen henkilöllisyystodistus loisi pohjaa myös rajat ylittävälle hyödynnettävyydelle ja yhteensovittamiselle tulevien säädösaloitteiden kanssa.

Keskustelussa pohdittiin muiden jäsenmaiden vastaavia ratkaisuja. EU:n rajat ylittävissä lompakkopiloteissa pilotoidaan myös digitaalista henkilöllisyystodistusta, ja esimerkiksi Hollannilla ja Puolalla on samantyyllisiä ratkaisumalleja. Keskusteltiin hankkeen ja ratkaisun tuottamisen mahdollisista haasteista, ja puheenjohtaja totesi eIDAS-asetuksen tuovan työlle hyvää selkänajaa. Poliittisen tason tuki on tärkeää.

Hyväksyttiin digitaalisen henkilöllisyystodistuksen tuottaminen sähköisenä attribuuttitodistuksena osaksi lompakkoa.

10. Muut esille tulevat asiat

Ei muita esille tulevia asioita.

11. Seuraava kokous

Ohjausryhmän seuraavat kokoukset järjestetään:

- ke 2.10.2024
- ti 19.11.2024
- to 19.12.2024

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10:59.